

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding	13
De startvraag	13
Wat moet ik morgen doen?	15
Onze kernboodschap	15
Voor wie is dit boek bestemd?	17
De indeling van het boek	18
Hoofdstuk 1	
Probleemgedrag	21
1.1 Wat is probleemgedrag?	22
1.1.1 'Gedrag' in soorten	23
☞ Normaal gedrag	23
☞ Probleemgedrag	25
☞ Gedragsprobleem	27
1.1.2 De cirkel van instandhouding	30
1.1.3 Verdingesen	31
1.1.4 Gedragsverandering is gewoonteverandering	33
1.2 Problemen oplossen	35
1.2.1 Hard tegen hard werkt niet	36
1.2.2 Categorisering vermijden	38
1.2.3 Een diagnose stellen	40

1.2.4	Conflicten benutten	42
1.3	Uitnodigen	44
1.3.1	De leerling inclusief zijn gedrag accepteren	45
1.3.2	Dialogoog-al-doende	47
1.3.3	Tafelgesprek	49
1.3.4	Speels opereren	51

Hoofdstuk 2

Inclusie 53

2.1	Inclusief opvoeden	54
2.1.1	Inclusie is noodzaak	55
2.1.2	Veerkracht ontwikkelen	56
2.1.3	Speciale behoeften	58
2.2	Contouren van een inclusieve school	62
2.2.1	Alle leerlingen zijn welkom	62
2.2.2	Een goed klimaat	63
2.2.3	Inclusie is niet grenzeloos	64
2.2.4	Samenwerking is essentieel	65
2.2.5	Schoolleiders spelen een inhoudelijke sleutelrol	66
2.2.6	De kwaliteit van het onderwijs is goed	67
2.3	Inclusieve pedagogiek	68
2.3.1	Van casus naar context	68
2.3.2	Van denken naar doen	71

Hoofdstuk 3

De leraar 77

3.1	Leraargedrag	78
-----	--------------	----

3.1.1	Situationeel handelen	79
3.1.2	De stijlen	82
	☞ Kapitein	82
	☞ Zorgverlener	85
	☞ Dirigent	88
	☞ Komiek	90
3.1.3	In de schaduw	92
3.1.4	Wat is jouw voorkeursstijl?	93
3.2	De professie van de leraar	94
3.2.1	Professionaliteit	95
	☞ Zelfkennis	96
	☞ Een stevige kennisbasis	96
	☞ Ervaringskennis	98
3.2.2	Soepelheid	99
	☞ Niet al te zeker van je zaak	99
	☞ Welwillende nieuwsgierigheid	100

Hoofdstuk 4

Planning en organisatie 103

4.1	Een goede leeromgeving	104
4.1.1.	Divers en inclusief	105
4.1.2	Uitnodigen	106
	☞ Regel 1: Blijf in gesprek	107
	☞ Regel 2: Stel grenzen, schep ruimte	108
	☞ Regel 3: Oefen geduld	110
4.1.3	Conflicten constructief benutten	112
4.1.4	Werken aan herstel en ontwikkeling	113
	☞ Herstellen, niet alleen straffen	114
	☞ Dilemma-based coaching	117

4.2	Afspraken maken	117
4.2.1	Het begint met vertrouwen	118
	☞ Ont-moeten: herziene kennismaking	118
4.2.2	Soepele plannen maken	120
	☞ De eerstvolgende stap	120
	☞ Passend perspectief	120
	☞ Perspectief formuleren	121
	☞ Een plan dat in je achterhoofd past	123
4.2.3	Snel evalueren	124
	☞ In gesprek gaan	125
	☞ Beloningssystemen passen niet	126
4.3	Je staat er niet alleen voor	128
4.3.1	Een verbond sluiten met leerling en ouders	130
4.3.2	Inhoudelijke ondersteuning	131
	☞ Samenwerken met collega's	132
	☞ Samenwerking tussen disciplines	134
4.3.3	Samenwerken in de klas	135
4.3.4	De schoolleider	137

Ten slotte 141

De leraar centraal	141
Watertrappen of water geven	142
De kwetsbare omgeving	144
Niet alles tegelijk	145
Gewoon verder	147

Literatuurverwijzingen 149